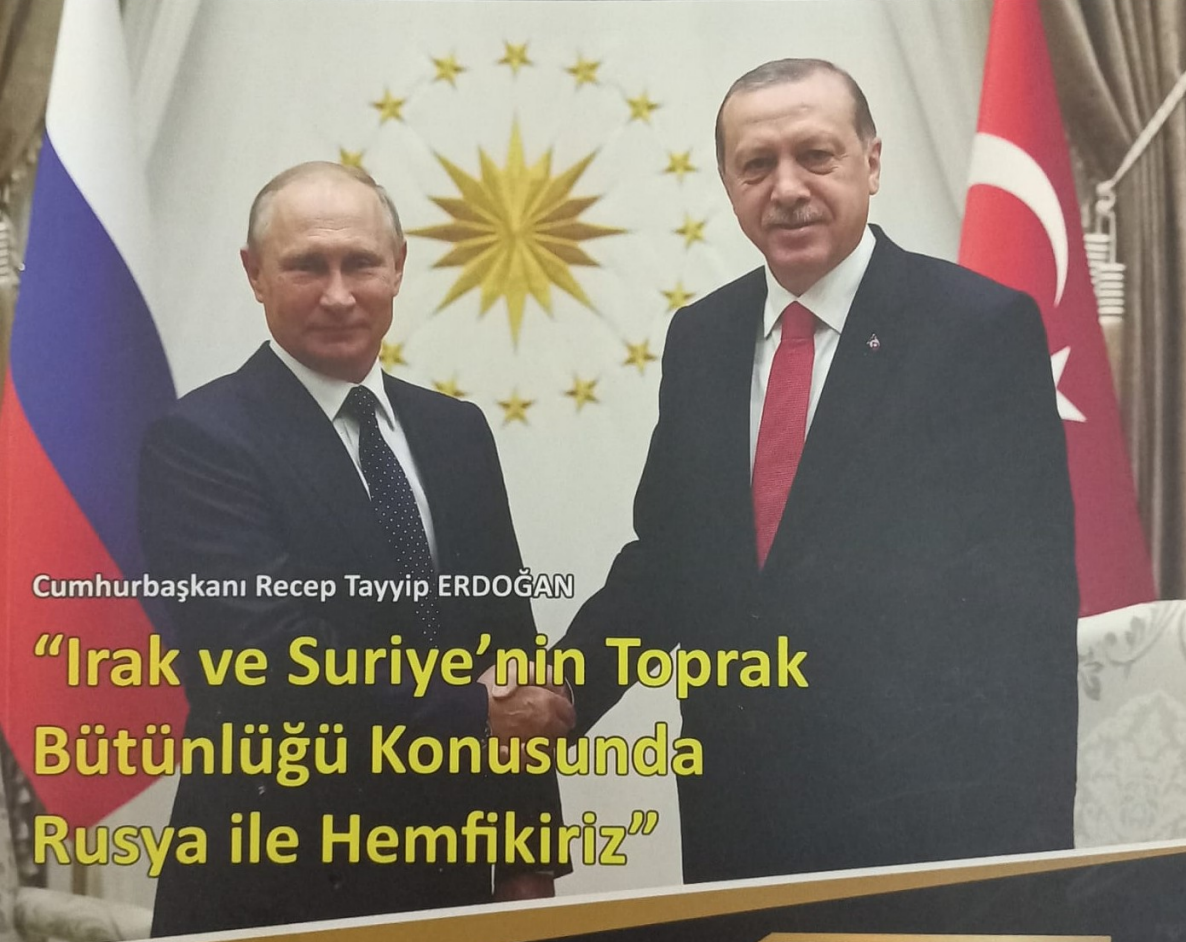

VİZYON

SİYASETTE ve EKONOMİDE 2023

ISSN:2146-5355 YIL-4 SAYI-54

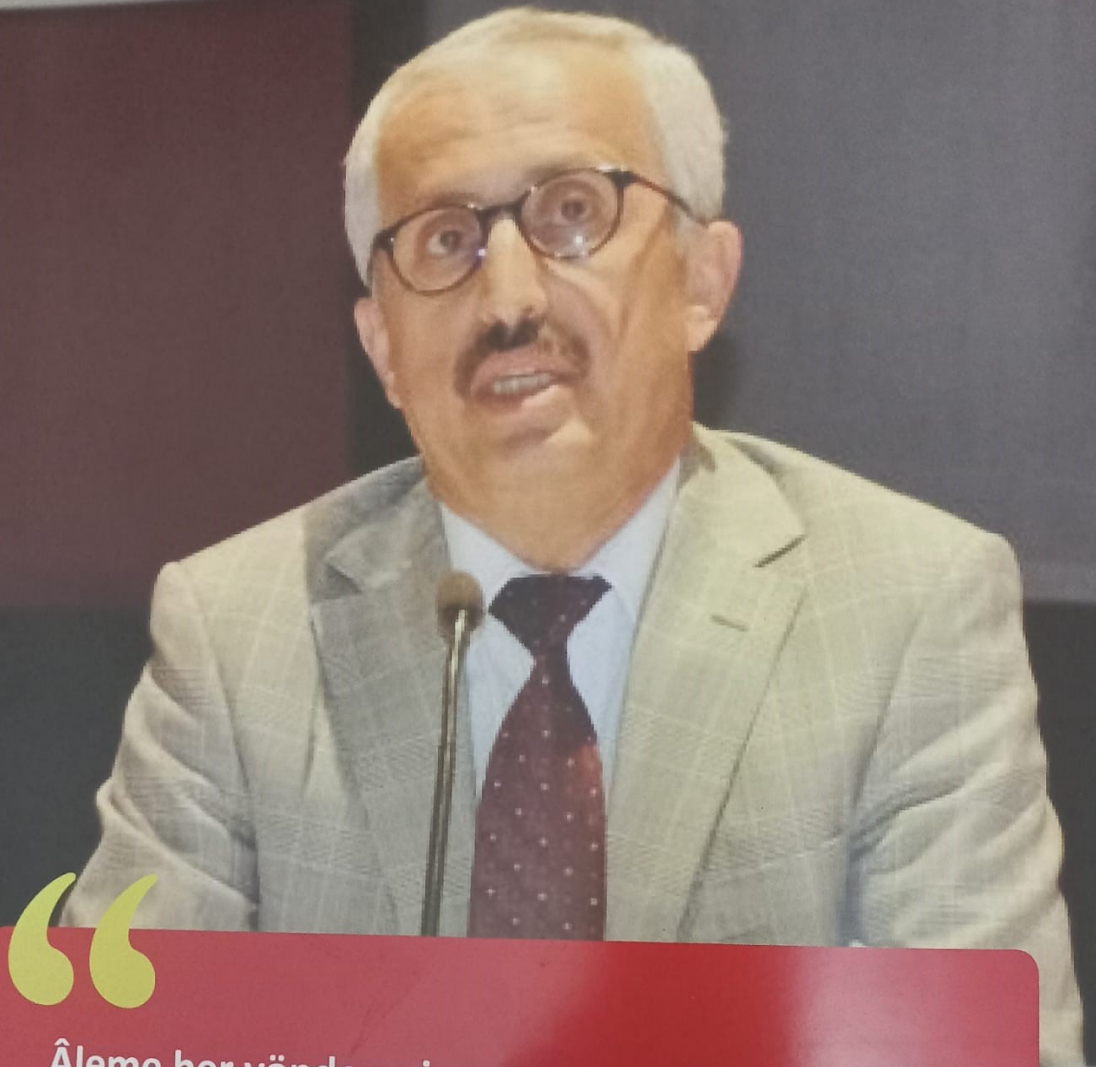
Cumhurbaşkanı Recep Tayyip ERDOĞAN

**“Irak ve Suriye’nin Toprak
Bütünlüğü Konusunda
Rusya ile Hemfikiriz”**

Cumhurbaşkanı Recep Tayyip ERDOĞAN

16 NİSAN’A GİDEN YOLU MHP AÇTI

“
Âleme her yönden nizam vermeyi hedefleyen, İslam inancının ürettiği kültürün, pratik hayatta başarıyla uygulanışına güzel bir örnek olan Ahilik Teşkilatı, öncelikle iyi bir insan modelini ve bundan müteşekkil olacak olan mükemmel bir toplumu hedeflemiştir.”

1'lik nüfusuna denk gelen 70 milyon kişinin servetinin, dünyanın geri kalan yüzde 99'unun servetinden (Yaklaşık 7 milyar insan) daha fazla olacağı yer almaktadır.

Öte yandan % 20'lik dilimlemelere göre en zengin ile en fakir arasındaki fark; 1913 yılında 8/1 kat iken, 1950 yılında 13/1 ve 2013 yılında ise 18/1 kat şeklinde sürekli artış eğilimi gösteren bir seyir izleyerek devamlı kötüleşme halindedir.

Bütün bu rakamlar bizlere; özgürlük, serbest rekabet ve özel mülkiyet gibi pozitif kavramlarla topluma sunulan/dayatılan kapitalist sistemin söz konusu pozitif değerleri insanlığın geneli için değil, sadece % 1'lik bir kesim için öngördüğünü göstermektedir. Bu itibarla **özelde insanımızın ve genelde ise bütün insanlığı refahı ve güvenliği için farklı iktisadi anlayışlara ihtiyaç olduğu muhakkaktır. Böyle bir alternatif sistem için, bireyin değil toplumun refahını, birikimi değil paylaşımı öngören AHİLİK kültürünün yerinde bir tercih olduğu kanaatindeyiz.**

A. İnsan, İktisat ve Değerler

Âleme her yönden nizam vermeyi hedefleyen, İslam inancının ürettiği kültürün, pratik hayatta başarıyla uygulanışına güzel bir örnek olan Ahilik Teşkilatı¹, öncelikle iyi bir insan modelini ve bundan müteşekkil olacak olan mükemmel bir toplumu hedeflemiştir. Bu seçkin düşüncenin hedeflediği **model insanı; içinde yaşadığı toplumla uyumlu ve ona karşı sorumluluklarının bilincinde olan, dini ve dünyevi ilimlerle donanımlı, ahlaki konularda en ufak bir zafiyeti bulunmayan, faal bir hayat anlayışı ile sürekli üretken bir faaliyet içinde olan, bireyler olarak tanımlamak mümkündür.**

Bir ahinin mutlak surette sahip olması gereken ve aksinin ahilikten atılmasına yol açan bireysel ahlaki özellikleri şu şekilde sıralamak mümkündür: **İçki içmek, zina yap-**

mak, münafıklık, dedikodu, iftira etmek, gururlanmak, merhametsizlik, kıskançlıkta bulunmak, kin beslemek, sözünde durmamak, yalan söylemek, emanete hıyanet etmek, başkasının ayıbını örtmemek, cimrilik, miskinlik ve adam öldürmek.

Selçuklulardan Osmanlı Devleti'nin son dönemine kadar etkili olan; Ahilik Teşkilatı ile Müslüman Türk Milleti'nin, sanki ikinci bir Asr-ı Saadet dönemi oluşturduğunu kabul etmek durumundayız. Böylesi olağan üstü mükemmel insanların oluşturduğu Ahilik Teşkilatı'nın iktisadi hayat dâhil, ilgilendiği bütün konularda sadece çevresine faydalı olabilen insanın; mutluluğu, huzuru ve refahı temel amaç edinilmiştir. Oysa her ne surette olursa olsun sadece güçlü olana hayat hakkı tanıyan Kapitalist sistem; bütün başarı ve hedefini, hiçbir ahlaki değer gözetmeden kar maksimizasyonu ve sermaye birikimine göre şekillendirmektedir. Dolayısıyla bugün **Dünyada artan üretim ve gelire karşılık yoksulluğun her geçen gün çok daha yaygın hale gelmesinde kapitalist sistemin söz konusu birikimci anlayışını göz ardı etmek mümkün değildir.**

B. Kapitalist Anlayışa Karşı, Ahiliğin İktisadi Değerleri

Bugün Ülkemizde eğitimi verilen kapitalist iktisat teorisine göre en yaygın ve geniş kabul gören iktisat tanımı: **"Doğadaki kıt kaynaklarla insanların sınırsız ihtiyaçlarını en üst düzeyde karşılamayı amaç edinen bir sosyal bilim"** şeklindedir. Burada insanların ihtiyaçlarının "sınırsız" kabul edilmesine karşılık, bunları karşılayacak olan doğal kaynakların ise "kıt" olarak öngörülmesi, günümüz dünyasında iktisat adına bir çatışmayı kaçınılmaz kılmaktadır. Önlenemez olan bu çatışmanın ilk adımı, kapitalist sistemin birincil hedefi olan kar maksimizasyonunu için fiyatların sürekli artması şeklinde olmaktadır.

Oysa insanın sınırsız olan ihtiyaçları değil, **ihtiraslardır.** Bunun da Ahiliğin temel ilke-

¹ Ahilik Teşkilatı hakkında geniş bilgi için: <https://karagul.org/images/pdf/Ahilik%20ve%20is%20ahlak%20urtm.pdf>

lerinden olan *kanaatkârlık* ile kontrol edilmesi gerekmektedir. Diğer yandan doğadaki kaynakların da kıtlığından değil, ancak sınırlılığından söz etmek mümkündür. Bu bağlamda bu gün dünyada yaşanan açlık ve yoksulluğun nedeni mutlak kıtlık ya da yokluk değil, paylaşımındaki ki adaletsizlikten kaynaklandığı açıkça görülmektedir. Söz konusu sorunun halinde yine Ahi kültüründe önemli yeri olan *orta sandığı* ile uygulama bulan, yardımlaşma ve paylaşım ilkelerinin büyük ölçüde çözüm sağlayacağı muhakkaktır.

Tablo 2: Kapitalizm ile Ahilik Karşılaştırması

Hıristiyan Avrupa'nın Birikimci Kapitalizmi	Müslüman Türk'ün Dayanımcı Ahilik Sistemi
Bireysellik	Toplumsallık
Karlılık	Fayda
Kişisel çıkar ve birikim	Dayanışma ve yardımlaşma
Rekabetle gücünün kazanması	İşbirliği ile zayıfa destek
İhtiras için lüks tüketim	İhtiyaç için tüketim
Kar için üretim	Fayda merkezli üretim
Zengin birey	Ahlaki ve sorumlu insan
Çok uluslu şirketler	Ulusal üretim tesisleri
Küresel devlet	Milli devlet
Dünya vatandaşlığı	Milli devlet aidiyeti
Sermaye birikimi	İnsanı yaşatma

Amaç: “Kar Maksimizasyonu” Olursa!

Bugün dünyada ve maalesef ülkemizde de birey ve işletme faaliyetinin, tek hedefi karlılık ve para kazanma üzerine kurgulanmaktadır. Ancak yapılan işin topluma nasıl bir fayda sağladığı, hatta zarara sebep olup olmadığı yeterince hatta hiç konu edilmemektedir. Hedef karlılık olunca; pek çok gayri ahlaki ve yasa dışı faaliyet, çok sayıdaki insan için daha cazip hale gelebilmektedir!

Özellikle son yıllarda toplumumuzda artan; hırsızlık, aldatma, kapkaççılık, dolandırıcılık, ihaleye fesat karıştırma, yolsuzluk, rant kollama, uyuşturucu, kadın ve çocuk ticareti, vb. birçok ekonomik temelli adi suçların artmış olmasını toplumumuzdaki, “zengin ol da nasıl olursan ol” şeklindeki bir değer yargısından ve buna uygun gerçekleştirilen; “İktisadın ahlaki yoktur, temel hedef yüksek karla sermaye birikimi yapmaktır” şeklindeki iktisat eğitiminden bağımsız açıklanabilmesi mümkün değildir.

a. Hedef: “Faydanın Çoğalması” Olunca...

İslam değerleriyle şekil bulan Ahilik düşüncesine göre iktisadi faaliyetlerdeki birincil amaç, insanlığın hatta bütün canlı varlığın hayatiyetini sürdürmesine katkı sağlamaktır. Bir başka ifade ile “yaşat ki yaşayasin” düşüncesine hizmet etmek dolayısıyla fayda üretmek olmalıdır. Bu düşünceyle gerçekleştirilen iktisadi faaliyetle kişi, diğer insanların zaruri ihtiyacını giderecek bir mal ya da hizmet ürettiği ölçüde mutluluğu yaşarken, kendisi için ihtiyaç olan geliri meşru yoldan helal bir şekilde kazanmanın huzurunu elde edecektir. Bundan dolayı zenginliği esas alan toplumsal değer yargılarının, insanlara faydalı olma ve üretme yönüne evrilmesi gerektiği kanaatindeyiz.

Bu çerçevede Kapitalist sistem **İktisadın ahlaki yoktur** demesine karşılık, Ahilik kültüründe ekonomik faaliyetlerin mutlak surette ahlaki değerlere bağlı olması şart koşulmuş, yasadışı ve gayri ahlaki yollarla, insanlara zararı olabilecek ürün ve hizmetlerin üretilmesi ve ticaretinin yapılması yasaklanmıştır.

b. «Sermaye» Endekli Ekonomiden “İnsan” Merkezli İktisada

İktisadi faaliyetlerde asıl hedef insanı yaşatmak olmasına karşılık, kapitalist sistem üretime emeğiyle katılan insanı, karı düşürücü gereksiz bir maliyet unsuru olarak ele almaktadır. Oysa işletmeler için tek değer karlılığı değil, bunun yanında ürettiği malın toplum için ne derece ihtiyaç olduğu kadar, çevreye olan maliyeti ve çok daha önemlisi istihdama olan katkısı da ayrıca ele dikkate alınmak zorundadır.

Örneğin; aynı sermaye ve imkânlarla kurulacak projeden biri; % 5 karlı ve 100 kişiye istihdam sağlıyor, diğeri ise % 20 karlı ve 25 kişiye istihdam sağlıyor. Bunlardan ilki, insan merkezli bir yatırım iken, diğeri sermaye merkezli bir yatırım tekniğidir.

Kapitalist sistem, sermaye birikimi için bu projelerden ikincisini tercih ederken, insan merkezli bir anlayış, ilkini uygulamaya koyacaktır. Bu noktada Ahilik sistemindeki iktisadi birimlerin, hep hane işletmelerinden oluşması ve bunların amacının ise sermaye birikimi yerine geçim sağlamakla sınırlı olması, kanımızca bugün için kayda değer bir iktisadi tavır olsa gerek.

c. Sermaye Birikimine, (İddihar) Karşı Paylaşım

K. Galbraith’in belirttiği üzere, bugünkü Kapitalist piyasa ekonomisi esasta üretim sorununu çözmüş olmasına rağmen,

bölüşüm sorununu çözebilmiş değildir (Ölmezoğluları, 2003; 86). Dolayısıyla bu sisteme yöneltilen bütün eleştiriler de bu noktada yoğunlaşmaktadır. Böyle bir adaletsizliğe neden olmamak için Ahiliğin ilkelerini içinde toplayan Fütüvvetnamede yastık altı olarak bilinen, ihtiyaç dışı fazla sermayenin saklanması **İddiar** edilmesi tavsiye edilmemiştir. Temeli İslam inancındaki Zekât uygulamasına dayanan bu düşünceye göre; ihtiyaç dışı 81 gr altın değerinde mala sahip olanın bunun 1/40'ı oranında zekât vermesi emredilmiştir. Bundan amaç; sermayenin belli ellerde toplanmasına fırsat vermeyerek gelir dağılımını adil kılmaktır (Karagül, 2012; 5).

d. Rekabet mi, Dayanışma mı?

Bugün uygulamada olan Niberal Kapitalist sistemin en temel ilkesi olan **serbest rekabet ilkesi, ön şartları; (atomize,**

homojenlik, mobilite ve açıklık) gerçek dünyada bulunmadığından uygulanması ve kabul edilmesi mümkün olmayan bir politik önermedir. Dolayısıyla alt yapı oluşmayan tam rekabet ilkesinin, milli ve milletlerarası piyasalarda hâkim kılması, güçlünün karşısında zayıfın ezilmesine ve yok olmasına neden olacağından kuşku yoktur. Öyle de olmaktadır.

Oysa Ahilik düşüncesinde hedef, rekabet adına güçlünün güçsüzü ezmesi piyasadan dışlaması değil, bilakis güçlüye karşı güçsüzün korunmasıdır. Bu manada liberal sistemin öngördüğü rekabet yerine Ahi anlayışı, "yaşat ki yaşayasın" prensibiyle dayanışmayı, yardımlaşmayı ve işbirliğini toplumda tesis etmeyi amaç edinmektedir. Bunu da **orta sandığı** olarak ifade edilen yardımlaşma sistemiyle hayata geçirmektedir.

Bu gün milli ve milletlerarası bankaların

devlet ve toplumun oluşturduğu finansal tehdit ve mali yük karşısında, *orta sandığı* uygulamasının ne denli gerekli ve yerinde olduğu çok daha iyi anlaşılabilir olacaktır.

B. Ahilikte Üretimin Amacı

Esasen üretim, tüketim ve paylaşımından oluşan iktisadi hayata Ahilik düşüncesi üretim ağırlıklı yaklaşmıştır. Çünkü toplumların gücünün ve bu manada varlığının teminatı, gerçekleştirdiği tüketim değil, üretim düzeyidir. Bu nedenle bireysel anlamda azla yetinmeyi kanaatkâr olmayı tavsiye eden Ahilik anlayışı, kaliteli ve ihtiyaç gereği olan üretim konusunda ise mütevazı olmayı, hiçbir şekilde kabul etmemektedir. Çünkü Ahiliğin temeli olan İslam inancındaki "veren el alan elden üstündür" ilkesinin bir sonucu olarak veren el olabilmek, böylelikle üstün ve güçlü bir hayat sürmek için çalışmak ve üretmek tek yoldur.

Fütüvvetnamelerde ahiler için çalışma azminin zarureti, alın teri, yani helal kazancın önemi ve her ahinin mutlaka bir meslek sahibi olması konuları şiddetle tavsiye edilmiştir (Erdem, 2008; 65-68). İktisadın temel faaliyeti olan üretim, Ahilik düşüncesinde son derece önemli bir yer tutmakla birlikte, neyin ve ne kadar üretileceği konusunda kapitalist sistemden tamamen ayrılmaktadır.

Bu çerçevede Ahilik sisteminde çalışma ve üretim, her fırsatta teşvik edilirken, ne üretildiği, nasıl ve ne kadar üretildiği konuları devamlı denetime tabi tutulmuştur. Ahilik anlayışında üretim, zaruri ve helal ihtiyaçların bir fonksiyonu olarak değerlendirilmiş, bu nedenle ihtiyaçtan fazla ve helal olmayan ürün ve hizmetlerin üretilmesi ve ticaretinin yapılması şiddetle men edilmiştir.

Bugünkü dünyada, sırf karı en üst düzeye çıkarmak gayesi ile reklâmlarla oluşturulan suni ihtiyaçlar için, çoğu toplum ve fert için gereksiz, lüks ve hatta sağlıksız olan, mal ve hizmetlerin üretilmesi kabul edilebilir değildir. Çünkü böylesi bir anlayışın, ekonomide

kaynakların israfı, çevre kirliliği ile toplum ve ferdin geleceğini tehdit eden bir yöntem olduğundan şüphe yoktur. Ayrıca söz konusu anlayışla, ekonomide sürdürülebilir bir kalkınmanın buna bağlı olarak hayatın sağlıklı bir şekilde devamlılığının sağlanması mümkün değildir.

Çünkü Ahilikte üretimden amaç kar değil, toplumsal fayda ortaya koymaktır. Ayrıca makul ihtiyaçların ne kadar üretileceği yine belirli sınırlara bağlanmıştır. Bu çerçevede Ahilik anlayışında, ihtiyaçların sınırsız kabul edilerek, tüketimin kamçılanmasına paralel oluşan aşırı talep için üretim yapılması ve bu surette oluşan israf ve kaynakların yersiz kullanılması hiç hoş karşılanmamıştır (Öztürk, 2002; 6).

Bu çerçevede üretim, zaruri ihtiyaçların bir fonksiyonu olarak değerlendirilmiş ve gerektiğinden fazla üretimin yapılmaması benimsenmiştir. Böylelikle üretici ve tüketici dengesi korunmaya çalışılmıştır.

Mal ve hizmet üretiminden amaç; aşırı kar elde etmek olmayıp, asıl amacın üretilen mal ve hizmetle toplumun ihtiyaçlarını en uygun yollarla karşılayabilmek olduğundan, ürünlerin fiyatı kullanılan hammadde ve emeğe göre belirlenerek, belli bir kar oranı ile sınırlandırılmıştır.

Ayrıca ilgili ürünlerin aracısız olarak en ucuz şekilde tüketicinin eline ulaşabilmesi için üreticiden tüketiciye doğrudan satış yöntemi tercih edilmiştir. Bunun için her grup mali üreten ve pazarlayan esnaf için ayrı ayrı be-desten olarak ifade edilen bazar oluşturulmuştur (Demir, 2001; 81, 82).

Bütün bunlar gerçekleştirilirken devletin iktisaden bağımsız olabilmesi için, dış açık ve dış borçla muhatap olmaması amacıyla, toplumda kendi kendine yeterlilik önemli bir ilke olarak kabul görmüştür. Öte yandan Ahi üretim birliklerinde, yerli malı üretimi- ne ve tüketimine öncelik verilerek suretiyle, ülke kaynaklarının tam verimle çalıştırılma-

si, güçlü ve bağımsız bir ülke ekonomisi oluşturulması için teşvik edilmiştir (Demir, 2009; www).

Görüldüğü üzere Ahilikte çalışma ve üretim şiddetle tavsiye edilirken, bundan kişisel zenginlik değil, devletin ve milletin refahı hedeflenmektedir. Bilhassa devletin mal ve para konusunda diğer devletlere muhtaç olmaması için Ahililerin özel bir önem verdiği görülmektedir.

C. Ahinin Tüketim Anlayışı

Üretime paralel, iktisadi hayatın bir diğer vazgeçilmez faaliyeti kuşkusuz tüketimdir. Ahilik düşüncesi, üretimde oldu-

ğu şekliyle tüketim konusunda da belirli ilkeler getirmiş ve iktisadi hayatı bu çerçevede bir bütün olarak tanzim etmiştir.

Bugün hala toplumumuzda yer yer dillendirilen, Müslümanın dünyadan elini eteğini çekerek miskin bir hayat sürmesini öngören “Bir lokma bir hırka” yaklaşımı hiçbir surette Ahilik anlayışıyla uyuşturğunu ifade edebilmek mümkün değildir. Çünkü Ahilik sistemi yukarıda değinildiği üzere üretim alanında aktif ve üretken bir hayatı öngörürken, ancak tüketim konusunda ise son derece mütevazı olmayı tavsiye etmektedir.

Dolayısıyla "Bir lokma bir hırka" anlayışını, çalışma ve üretim için değil, ancak tüketim için kabul edilebileceğini ifade etmek mümkündür. Ahilik düşüncesi, tüketimi zorunlu temel ihtiyaçların bir gereği olarak kabul etmiş, her türlü gösteriş ve israfa kaçan tüketimi hiçbir şekilde hoş karşılamamıştır. Bu çerçevede Ahi anlayışı, özellikle tüketimde ihtiyaç ve ihtirası birbirinden ayırmıştır.

İhtiyaç, bireyin ve toplumun varlığını sağlıklı ve güvenli bir şekilde sürdürebilmesi için karşılanmak zorunda olan; yeme, içme, barınma, eğitim sağlık ve güvenlik gibi temel gereksinimlerden oluşmaktadır. Oysa *ih-tiras* ise bilhassa bireyin içinde bulunduğu toplumdaki kişisel gücü ve itibarı için elde etmek istediği her türlü; zenginlik, birikim ve ihtişam ile gösteriş temelli istek ve arzularından oluşmaktadır.

Bu noktada Ahilik, bireyin ihtiyaçlarını karşılama konusunda ona hiçbir sınırlama getirmezken, toplumsal barış dengeli bir kalınma ve her türlü israftan kaçınma adına kanaatkârlıkla ihtirası kontrol etmeyi hedeflemiştir.

Bugünkü sistemde firmaların, faaliyetlerini daha çok para kazanabilmek amacıyla geliri yüksek olan toplum kesimi için mal ve hizmet üretme yönüne kaydırması, yine Ahilik sisteminde kabul edilebilir bir uygulama değildir. Çünkü böylesi bir yaklaşımda firmalar, dar gelirli yoksul kesimin temel ihtiyaçlarını karşılamak yerine, daha yüksek kar için zengin kesimin lüks ve israfa kaçan keyfi arzularını diğer bir ifade ihtiraslarını tatmin etmeyi tercih etmektedirler.

Dolayısıyla firmaların karlılığı için doğadaki sınırlı kaynaklar, yoksulların zaruri ihtiyaçları yerine, zenginlerin keyfi arzuları için heba edilmiş olmaktadır. Bu nedenle toplumda tüketim alanında israf ve lüksün önüne geçilmesi, geniş yoksul kesimin temel ihtiyaçlarının çok daha kolay karşılanmasına imkân verecektir.

D. Değerlendirme

Yaşadığımız bu dünya için insanın temel gayesinin, sahip olduğu değerler çerçevesinde; güven, huzur ve refah içinde bir hayat sürdürebilmek olduğu muhakkaktır. Böyle bir hayat tarzının sürdürülebilmesinde iktisadi faaliyetlerin önemli bir yeri olduğundan da şüphe yoktur. Çünkü insanın gerek bedenen, gerekse ruhen sahip olduğu değerlerle varlığını sürdürebilmesi, ancak emeğiyle üretebildikleri ölçüsünde mümkündür. Ayrıca aklı ve zekâsıyla *eşrefi mahlûkat* olabilmekte mertebesinde bulunan insan, haiz olduğu bu yetilerini doğru bir biçimde kullanmak suretiyle, sahiplendiği **değerler** nispetinde de kıymet kazanacaktır.

Bu manada milletlerin iktisadi hayatlarını ve sistemlerini sahiplendiği değerlerden ayrı düşünmek mümkün değildir. Yayılmacı ve sömürgeci Batı'nın türetilmiş, *serbest rekabet ve özgürlük* gibi hoş kavramlarla dünyaya dayattığı *kapitalist* iktisadi yaklaşımla, *eşitlikçi söylemle türevi olan sosyalist* iktisadi felsefenin her ikisinde de esasen emeğin ürünü olan serveti paylaşmak yerine, tam tersi gücünün elinde biriktirmenin temel amaç edinildiği görülmektedir.

Her iki iktisadi sistem, birbirinin alternatifi gibi lanse edilse de beslendiği değerler topluluğu aynı olduğundan nihayetinde ortaya konan düşüncenin de farklı olması mümkün değildir. Çünkü kapitalist sistem sermayenin, hep güçlüden yana olan özgürlükçü bir ortamda bireyde birikimini öngörürken, sosyalist sistem ise kontrolcü bir yapıyla bütün servetin devlet aygıtında toplanmasını öngörmektedir.

Bu bağlamda, özellikle toplumun kendi kültür kotlarından farklılaşan, değer yargılarının yeniden özgün haline döndürülmesi gerekmektedir. Çünkü toplumların davranış kalıpları sahip olduğu değer yargılarından beslenmektedir. Dolayısıyla toplumda en azından; üreten tüketen kadar, susan

konuşan kadar, bilen cahil kadar, mütevizî enaniyet sahibi kadar, vefakâr sadakatsiz kadar, ilim sahibi mal sahibi kadar değer görmedikçe yapılabilecek fazla bir şey olmadığı kanaatindeyiz.

Dolayısıyla mesele, **ülkede Ahilik Teşkilatının** organizasyon olarak yeniden ihya edilmesi değil, ondaki kültür kotlarının ve değer yargılarının, toplumsal

piramidin tepesinden aşağıya doğru benimsenerek ilgili değerlerin değerli kılınması suretiyle davranışlarımıza şekil vermesine imkân verilmelidir. Ancak öncelikle, toplum yerine bireyin zenginliğini hedefleyen kapitalist sistemle olan ilişkimizi, dayattığı iktisadi hayat şekli ve devlet anlayışı çerçevesinde yeniden gözden geçirmek gerektiği kanaatindeyiz.

KAYNAKÇA

CEYLAN, Kazım, (2012), "Ahilik: Türk İslam Medeniyetinde Dünyevi ve Uhrevi Sistem", Gümrük ve Ticaret Bakanlığı Kültür Yayınları, No: 1.

DEMİR, Galip. (1993), "Geçmişten Günümüze Ahilik ve Tüketici Koruma İlişkisi", Standart Dergisi, Şubat.

DEMİR, Ahî Galip. (13.10.2009) "İktisadi Hayat ve Ahilik", http://www.Ahilik.net/index.php?view=article&id=65%3Ahilik-makale-5&option=com_content&Itemid=41

Earth Policy Institute; www.earth.policy.org

EKİNCİ, Yusuf. (1989) "Ahilik ve Meslek Eğitimi", MEB Yayınları No: 62, Bilim ve Kültür Eserleri Dizisi No.132.

EKİNCİ, Yusuf. (1991) "Ahilik ve Esnaf Ahlakı", Standart Dergisi, Sayı: 350.

Emin, E. (2016) Dünya Yoksulluk ve Eşitsizlik K Raporu, İNSAMER, İstanbul.

ERDEM, Ekrem. (2008), "AHİLİK: Ahlakla Kalitenin Buluştuğu Bir Esnaf Teşkilatlanma Modeli", Detay Yayıncılık, Ankara.

HAMİTOĞULLARI, Beşir. (1986), "Ahiliğin Çağdaş Türkiye Bakımından Önemi ve Değerlendirilmesi", Türk Kültürü ve Ahilik, (XXI. Ahilik Bayramı Sempozyumu Tebliğleri), Ahilik Araştırma ve Kültür Vakfı Yayınları No.1, İstanbul.

KARAGÜL, M. (2012), "Ahilik ve Sosyal Sermaye Bağlamında İş Ahlakı ve Üretim ilişkisi", Akademik bakış Dergisi; 32 Eylül – Ekim.

Oxfam Annual Report and Accounts (2016) (<http://www.oxfam.org.uk/what-we-do/about-us/plans-reports-and-policies/annual-report-and-accounts>)

ÖLMEZOĞULLARI, N. (2003), "Ekonomik Sistemler ve Küreselleşen Kapitalizm", Ezgi Kitapevi. ŞİMŞEK, Muhittin. (2002), "TKY ve Tarihteki Bir Uygulaması: AHİLİK" Hayat Yayınları İstanbul.